

# LAVERE UDBUD OG STIGENDE PRISER I VENTE FOR DANSKE JULETRÆER

Udbuddet af juletræer vil være lavt og under ligevægt de kommende år. Priserne vil derfor stige og sandsynligvis toppe i år 2024-2025. Det forudser rådgivningsfirmaet Demetra på baggrund af en veldokumenteret cyklisk analyse.



≡ Svend Jørgen Jensen, Demetra  
Chefstrateg og stifter

Hvordan er prisdannelsen på juletræer de kommende år?

For at svare på dette spørgsmål er man nødt til at se på den teoretiske forklaring på prisdannelsen på råvarer. Juletræer er en råvare på linje med alle andre råvarer. Når vi har forklaret den teoretiske prisdannelse på en råvare, ser vi på den praktiske prisdannelse på juletræer. Datamæssigt adskiller juletræer sig fra den almindelige prisdannelse på råvarer, fordi vi kun har en årlig pris på juletræer i modsætning til en række råvarer som handles hver eneste dag på børserne verden over. Juletræer adskiller sig også markant fra f.eks. produktionen af hvede, fordi juletræer har en længere produktionstid.

## Spindelvævsteorien

Den teoretiske prisdannelse på råvarer gælder for stort set alle råvarer, det vil sige også for f.eks. hvede, svin, mælk og gødning. Teorien kaldes "spindelvævsteorien" eller cobweb på engelsk. Det er en teori, som er meget gammel. Den er tilskrevet økonomen Nicholas Kaldor helt tilbage til 1930'erne.

Principperne er følgende: Som alle ved, så er det forholdet mellem udbud og efterspørgsel, der bestemmer prisen på en vare. Når prisen på en vare er høj, vil producenterne af varen forsøge at øge udbuddet, fordi den høje pris giver et rigtigt godt dækningsbidrag. Hvis prisen på mælk, hvede, svin og gødning er høj, vil producenterne som helhed forsøge at øge produktionen. På den anden side har vi en efterspørgsel efter de samme råvarer. Jo højere prisen er for forbrugerne, jo mindre er de villige til at købe. Omvendt er situationen, når prisen på råvarerne er lav. Ved lave priser er producenten ikke synderligt interesseret i at øge produktionen, da dækningsbidraget ikke er så økonomisk fornuftigt længere. På

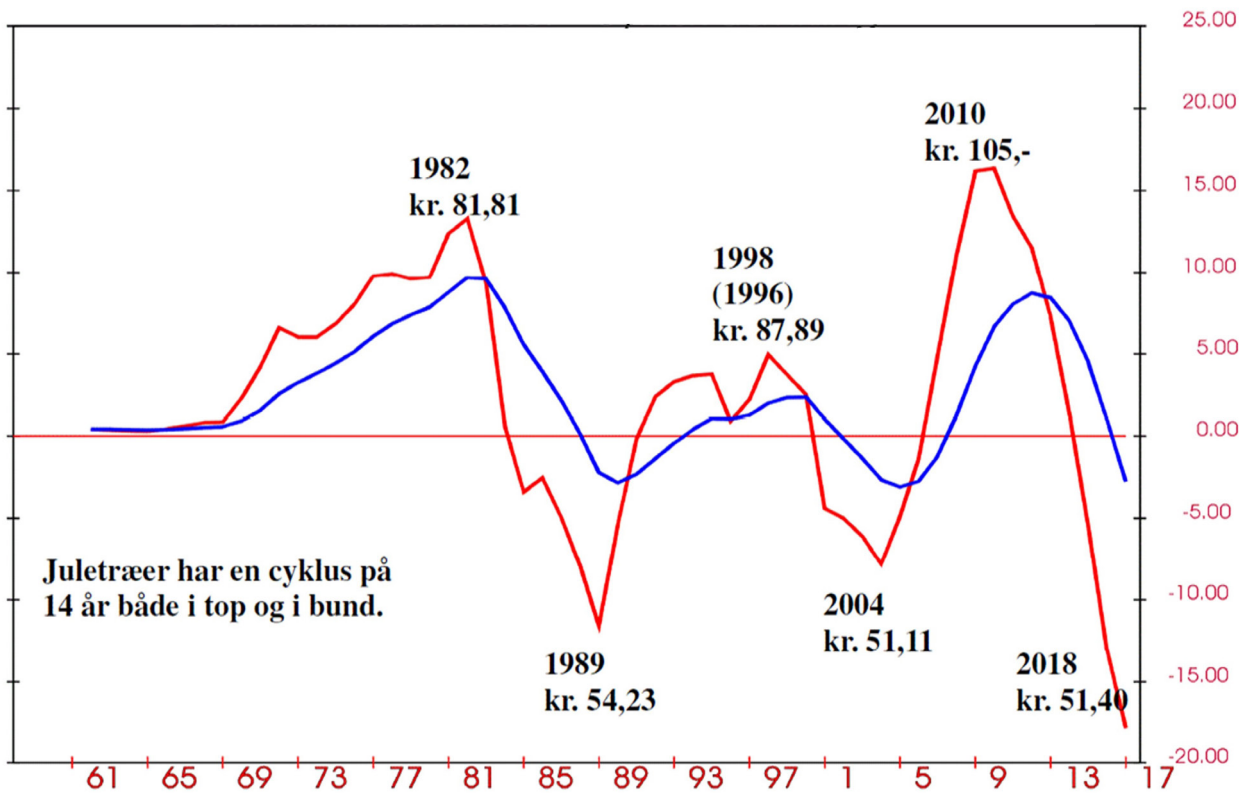
den anden side er forbrugerne villige til at købe en større mængde, når det er billigt. Det er "spindelvævsteorien" i sin enkelthed. I den akademiske verden vil man tegne udbuds-kurven og efterspørgselskurven for at forklare teorien, men ingen ved, hvor disse to kurver ligger i praksis. Vi ved ikke, hvor stor efterspørgslen er ved en bestemt pris, ligesom vi heller ikke ved, hvor stort udbuddet vil være ved en bestemt pris. Det vi ved er, at jo lavere prisen er på en vare, jo større vil efterspørgslen være og jo mindre vil udbuddet være. Jo højere prisen er på en vare, jo større vil udbuddet være og jo mindre vil efterspørgslen være.

Det betyder, at vi får svingninger i prisen. Prisen vil bevæge sig op og ned, fordi en høj pris vil øge udbuddet og mindske efterspørgslen. Hvor bliver "overudbuddet" af? Svaret er: Lagrene øges. Omvendt ved en lav pris, så mindskes lagrene, fordi producenterne ikke er så villige til at producere, fordi dækningsbidraget er lavt eller ikke eksisterende. Det fører til mangel på varen og priserne begynder at stige.

Disse svingninger i prisen foregår i en cyklisk udvikling. Den vigtigste cyklus i råvareprissvingningerne er 40 måneders cyklen, men det er den ikke på juletræer, fordi produktionslængden er en anden.

Jeg har beskæftiget mig med den cykliske prisdannelse i nogle årtier. For nogle år siden blev vi bedt om at finde den cykliske udvikling i juletræer. Jeg ved en del om beregningen af en cyklus, men intet overhovedet om, hvordan man producerer juletræer.

Via dialog med juletræsproducenter har jeg dog fundet ud af, at for producenter med eksport betyder transportomkostningerne en del. Gødningsprisen betyder også noget. Vær dog opmærksom på, at hvedepriserne og gødningspriserne følges ad. Hvedepriserne er faldet. Det samme er gødningen. Her kan det være interessant for juletræsproducenten at vide noget om 40 måneders cyklerne i hvede.



Figur 1. Cyklist udvikling af danske juletræer. 1961-2017.

Men tilbage til den cykliske udvikling på juletræer. Jeg har årlige data tilbage til 1954. De sidste priser er fra 2022. For at se om "spindelvævsteorien" også virker på juletræer, må vi se på de tilplantede arealer.

### Cyklus varer 14 år

For at beregne juletræscyklens kan man anvende to metoder. Den største cyklusforsker i historien var Edward Dewey. Han anvendte bl.a. forskellen mellem tre års simpelt glidende gennemsnit og ni års vægtet glidende gennemsnit. Denne model virker på juletræer. Det fandt jeg hurtigt ud af, men i første omgang anvendte jeg min egen model. Den hedder MACD og er forskellen mellem to eksponentielle glidende gennemsnit. Begge modeller virker.

Første gang jeg udarbejdede en cyklus for juletræer var i 2018 (figur 1). Her kan man se toppen i årene 1982, 1996 og

2010, mens bunden ligger i årene 1989, 2004 og 2018. Dermed har vi et signal om, at en juletræscyklus varer 14 år.

### Fire faser

Alle cykliske bevægelser har fire faser (figur 2). Fase 1, 2 og 4 er prismæssigt fornuftige faser, mens fase 3 er den periode, hvor priserne bliver dårlige. Næste spørgsmål er: Kan vi sige noget om dybden i prisfaldet?

I konjunkturmæssig sammenhæng er spørgsmålet: Hvor dyb bliver krisen og hvor langvarig bliver den? Det varierer fra den ene krise til den anden. Her synes bl.a. byggeriets forhold at være afgørende sammen med det spekulative element i f.eks. aktier. I juletræscyklens er den værste periode også fase 3. Arealet under ligevægt afspejler dybden og varigheden af prisfaldet. Det er fra ligevægtslinjen til bunden. Der er ikke den helt store forskel i arealernes størrelse i fase 3. Det ser ud ▶

## Dokumenteret herkomst

### Din sikkerhed for en vellykket juletræsproduktion

- Teknisk og genetisk topkvalitet
- Bredt herkomstprogram
- Stor ekspertise og tæt samarbejde



**SUSÅ PLANTESKOLE**

Borupvej 62 • DK-4683 Rønnede  
Tlf. +45 20 14 60 52 • www.susaaaplanteskole.dk



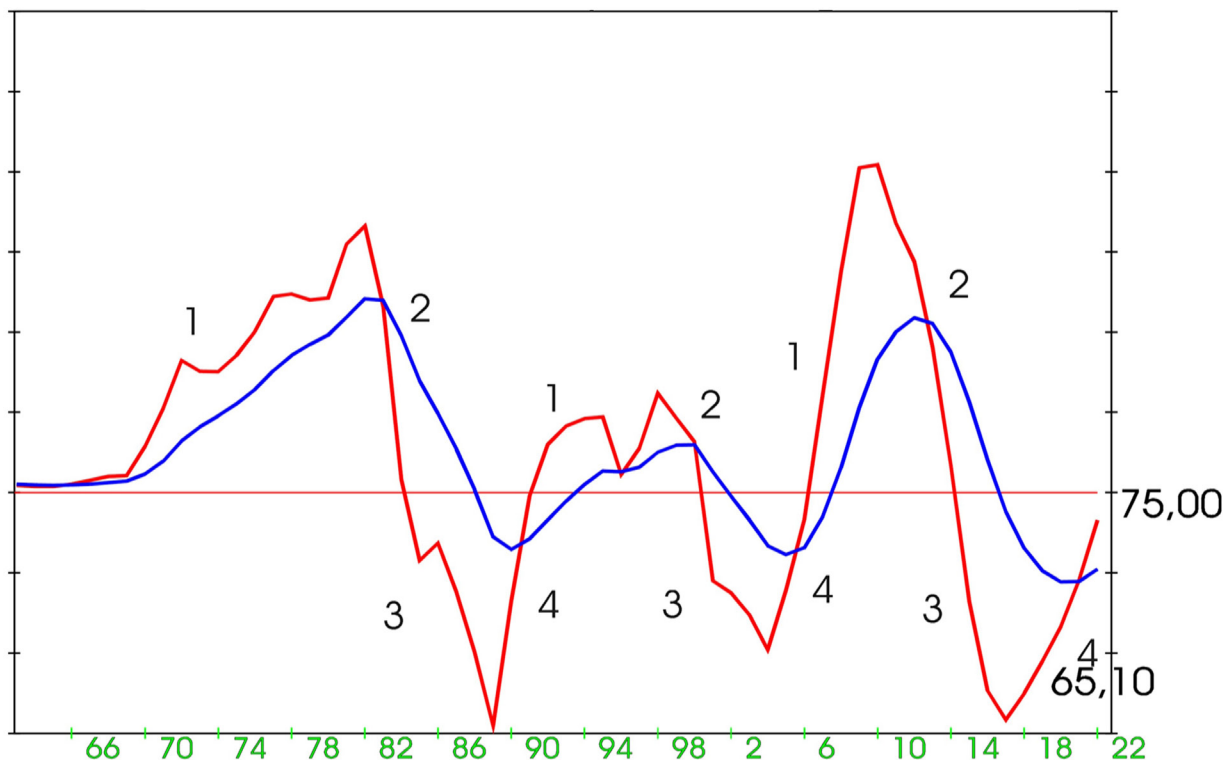
**Skov & Landskab**



**Johansens Planteskole**

Med rødder i viden

Damhusvej 103 • DK-7080 Børkop  
Tlf +45 75 86 62 22 • johansens-planteskole.dk



Figur 2. Faseinddelt cyklisk udvikling af danske juletræer (1961-2022).

til at fase 3 varer tre år fra ligevægt, så begynder priserne igen at stige. Læg mærke til, at der er sket en justering af priserne i bundfasen i 2017/18. I figur 1 var priserne 51,40 kr., men i den sidste opdatering var de laveste priser i fase 4, det vil sige 65,10 kr. Årsagen til den laveste pris lige i fase 4 er, at en cyklus måler tilvækst. Det betyder, at den hastighed hvormed priserne falder er aftagende. I en nedadgående trend er det forløberen for en stigende trend. Omvendt er advarslen fra en stigende trend til en faldende trend aftagende pristilvækst. Vi er i øjeblikket i fase 4. Det er en periode, hvor priserne igen stiger. Normalt er fase 1 den periode, hvor priserne stiger mest. Derfor kan juletræsproducenten forvente prisstigninger.

### Stigende priser

Hvordan så det ud med produktionen af juletræer i 2010? Her kan man se på antal producenter og arealerne med

juletræer. Vi har kun data tilbage til 2009 i forhold til arealerne. Fra 2011 til 2014 var der en stigning i arealerne på 33%. Årsagen til dette er de høje priser – helt i overensstemmelse med "spindelvævsteorien". Fra 2014 til 2019 faldt arealet med juletræer med 18%. Ved lave priser stopper produktionen. Helt i overensstemmelse med "spindelvævsteorien". Prisstigningerne i fase 4 har ført til en stigning i arealerne på 14%. Stigende priser giver større arealer. Da vi ikke er i fase 1 endnu, forventer vi fortsat stigende priser. Pristoppen ses i år 2024 måske 2025.

Jeg hører, at nogle juletræsproducenter er uenige. Til mit forsvaret skal det anføres, at jeg ikke har nogen politisk dagsorden eller følelser involveret i dansk juletræsproduktion. 🇩🇰

**Den rigtige plante  
På det rigtige sted  
På det rigtige tidspunkt  
Til den rigtige pris**

**Hjorthede  
Planteskole A/S**

**ASM  
ØSTERVANG ApS**

ASM Østervang er en smede- og maskinfabrik, hvor vi laver specialopgaver i stål, maskinudvikling og mekanisk produktion.

**Kontakt os gerne** på tlf. 24 83 92 50 eller [asm@asm-ostervang.dk](mailto:asm@asm-ostervang.dk)

**ASM ØSTERVANG ApS**  
Terndrupvej 28, Astrup, 9510 Arden  
[www.asm-ostervang.dk](http://www.asm-ostervang.dk)

- Netmaskiner
- Hegnsud- og opruller
- Plantemaskiner: 1, 2 eller 3-rækkers kraftig udgave
- Pallegaffler til udkøring af juletræsspaller med overfald
- Spidsere
- Enarmede sprøjter til juletræsproduktion
- Hydraulisk pælehammer
- Bålpladegrill og brændekløver